

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Природничо-географічний факультет

Кафедра загальної та регіональної географії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Туристичне краєзнавство

галузь знань: 10 Природничі науки

спеціальність: 106 Географія

освітньо-професійна програма: Географія

галузь знань: 01 Освіта

спеціальність: 014 Середня освіта (Географія)

освітньо-професійна програма: Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини)

мова навчання: українська

УХВАЛЕНО

Рішенням кафедри загальної та
регіональної географії

Протокол №1 від 30 серпня 2023 року

Загальна інформація про дисципліну

Назва дисципліни	Туристичне краєзнавство
Викладач	Корнус Олеся Григорівна
Профайл викладача	https://pgf.sspu.edu.ua/kolektyv-kafedry-geografia
E-mail:	zavgeogr@sspu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=3171
Консультації	Консультації проводяться у вівторок о 14:30 год.; групові або одноосібні. Також можливі онлайн консультації через інтернет ресурси. Для погодження часу онлайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача.

Анотація до дисципліни

Навчальний курс «Туристичне краєзнавство» формує у студентів теоретико-методологічні засади туристичного краєзнавства, визначає основні джерела, функції і методи дослідження туристичного краєзнавства. Краєзнавство є тим видом діяльності, в розвитку якого зацікавлені установи місцевої влади, охорони довкілля, культури, освіти, охорони здоров'я, зокрема рекреаційні, туризму. Багато з них використовують в своїй діяльності результати краєзнавчих досліджень, інші застосовують засоби і методи краєзнавчої роботи і т. і., тобто краєзнавство є багатофункціональним і володіє потужним потенціалом для рішення багатьох соціальних і економічних завдань. Увага студентів у процесі вивчення дисципліни «Туристичне краєзнавство» буде сконцентрована не лише на теоретичних поняттях, а й на розгляді конкретних прикладів використання краєзнавчих туристичних ресурсів. У дисципліну «Туристичне краєзнавство» включена характеристика рекреаційно-туристичних ресурсів окремих географічних та історичних територій України, на базі яких розвивається краєзнавчий, сільський, зелений, екологічний туризм і відбувається формування основних туристських потоків, аналізуються внутрішньорегіональні особливості розвитку туризму.

Мета і завдання дисципліни

встановлення сутності теорії туристичного краєзнавства, висвітлення туристичних ресурсів України в регіональному аспекті, ознайомлення студентів з природно-рекреаційними та історико-культурними туристичними ресурсами регіонів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- понятійний, категоріальний апарат та основні смислові значення туристичного краєзнавства;

- історію виникнення та закономірності розвитку туристичного краєзнавства;

- особливості районування території України,
- природний краєзнавчо-рекреаційний потенціал України,
- види краєзнавчо-туристичних об'єктів України.

вміти:

- орієнтуватись у науковій та періодичній літературі із актуальних проблем дисципліни, відбирати з цієї інформації найголовніше, вміти систематизувати її;

- опрацьовуючи тематичну літературу, самостійно збагачувати свій науковий та творчий потенціал, застосовувати прогресивні та раціонально виважені методи оволодіння знаннями;

- опрацьовуючи тематичну літературу, самостійно збагачувати свій науковий та творчий потенціал, застосовувати прогресивні та раціонально виважені методи оволодіння знаннями;

- вільно володіти науково-теоретичними основами розвитку туристичного краєзнавства;

- володіти й використовувати методи й прийомами туристично-краєзнавчих досліджень;

- застосовувати джерельно-інформаційну базу для наукових досліджень і краєзнавчо-туристичної роботи;

- аналізувати туристично-краєзнавчий потенціал території дослідження.

Формат дисципліни

Ознаки дисципліни	
Рік вступу	2021
Освітній ступінь	бакалавр
Курс навчання	2
Семестр	3
Формат курсу	очний
Обов'язкова /вибіркова	вибіркова
Кількість кредитів/годин	4/120
Кількість розділів	1
Форма контролю	залік
Лекції	24
Практичні заняття	24
Консультації	
Самостійна робота	72

Тематичний план вивчення дисципліни.

Розділ 1. Основи туристичного краєзнавства

Тема 1.1. Історичний розвиток та сутність туристського краєзнавства. Історична періодизація туристського краєзнавства. Об'єкт, предмет, задачі та методи туристського краєзнавства. Загальна характеристика туристичних ресурсів України.

Тема 1.2. Київ - туристичний центр світового значення. Природно-рекреаційні та інфраструктурні ресурси Києва. Історико-культурні ресурси Києва. Виникнення і ранній розвиток міста. Київ у XIII-XVIII ст. Київ у XIX ст. Київ XX ст.

Тема 1.3. Туристичні ресурси Правобережної України. Туристичні ресурси історичної Київщини. Київська область. Черкаська область. Туристичні ресурси історичної Волині. Волинська область. Житомирська область. Рівненська область. Туристичні ресурси історичного Поділля. Вінницька область. Тернопільська область. Хмельницька область.

Тема 1.4. Туристичні ресурси Лівобережної України. Туристичні ресурси Чернігівської області. Туристичні ресурси Полтавщини.

Тема 1.5. Туристичні ресурси Слобожанщини. Харківська область. Сумська область.

Тема 1.6. Туристичні ресурси Західної України. Туристичні ресурси історичної Галичини. Львівська область. Івано-Франківська область. Туристичні ресурси Буковини. Туристичні ресурси Закарпаття.

Тема 1.7. Туристичні ресурси Степової (Південної) України. Одеська область. Миколаївська область. Херсонська область. Запорізька область. Донецька область. Луганська область. Дніпропетровська область. Кіровоградська область.

Тема 1.8. Туристичні ресурси Криму. Історико-культурні ресурси Криму. Природно-рекреаційні ресурси Криму.

Політика дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни потребує: відвідування лекцій, виконання тестових завдань, самостійної роботи тощо; підготовки до практичних занять; роботи з інформаційними джерелами, опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури. В умовах дистанційного навчання – виконання завдань у системі дистанційного навчання Moodle.

Підготовка та участь у практичних заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення конспекту лекцій, а також позицій, викладених у підручниках, монографічній та іншій науковій літературі тощо. Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом теми.

Розв'язання практичних завдань повинно як за формою, так і за змістом відповідати вимогам, що висуваються до вирішення відповідного завдання, свідчити про його самостійність, відсутність ознак повторюваності та плагіату. На практичних заняттях присутність здобувачів вищої освіти є обов'язковою, важливою також є їх участь в обговоренні всіх питань теми. Забороняється запізнюватись на навчальні заняття та пропускати їх без поважних причин. Пропущені заняття мають бути відпрацьовані на консультаціях. Це ж стосується й студентів, які не виконали завдання або показали відсутність знань з основних питань теми. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників

процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів освітнього процесу. Під час контрольних заходів забороняється використовувати джерела інформації, усні підказки, письмові роботи інших осіб, друківані книги, методичні посібники, телефони, планшети. Забороняється користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням.

Академічна доброчесність

Вивчення дисципліни передбачає дотримання положень Кодексу академічної доброчесності СумДПУ імені А.С. Макаренка. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Неприпустимо надавати для оцінювання письмову роботу, підготовлену за участю інших осіб. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Система оцінювання та вимоги

Засобами оцінювання та формами оцінювання є: поточний та підсумковий контроль проводяться відповідно до вимог Положення «Про порядок оцінювання знань студентів у Європейській кредитно-трансферній системі (ЄКТС) організації освітнього процесу», затвердженого вченою Радою СумДПУ імені А.С.Макаренка (протокол №7 від 23.02.2015).

Викладач розробляє чіткі критерії оцінювання всіх видів навчальної роботи та доводить їх до відома студентів на початку вивчення навчальної дисципліни. Загальна оцінка з дисципліни складається з поточних оцінок, які студент отримує під час практичних занять, виконання завдань самостійної роботи, тестових завдань. Поточний контроль навчальних досягнень здійснюється протягом семестру на практичних заняттях. Результати (кількість набраних балів) фіксує викладач в електронному журналі.

Використовуються такі форми поточного опитування: усна відповідь за лекційними матеріалами, тестування, заслуховування повідомлень студента з довідковою інформацією, створення презентації з її обов'язковим показом та повідомленням, участь у обговоренні питань для контролю знань на практичних заняттях.

Результати поточного контролю є складовою визначення підсумкової оцінки і враховуються науково-педагогічним працівником при визначенні підсумкової оцінки з даної дисципліни. До поточного контролю також відноситься виконання практичних завдань, бали за які враховуються у підсумкову оцінку.

При контролі виконання завдань, які винесені для самостійного, опрацювання, оцінці підлягають: самостійне опрацювання тем в цілому чи

окремих питань; вміння застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; підготовка індивідуальних навчально-дослідних завдань, доповідей, презентацій тощо. Результати самостійної роботи фіксуються в електронному журналі. Бали, набрані здобувачем освіти за виконання завдань з самостійної роботи, додаються до суми балів, набраних студентом з інших видів навчальної роботи з дисципліни.

В умовах дистанційного навчання – здобувач освіти виконує завдання та проходить тести, розміщені у системі дистанційного навчання Moodle.

Вид контролю – залік. Семестровий залік – це форма підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем освіти теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр. Залік виставляється викладачем автоматично за умови, якщо студент виконав усі види навчальної роботи, які визначені робочою програмою навчальної дисципліни. Загальна оцінка з дисципліни складається з оцінок, які студент отримує за виконання практичних занять, поточних тестових контролів (загалом 60 балів) та оцінку за результатами виконання самостійної роботи – 40 балів.

Для студентів заочної форми навчання підсумковий контроль проводиться в період заліково-екзаменаційної сесії. Для складання підсумкового контролю здобувачам освіти заочної форми навчання викладач розробляє тести або контрольні роботи з відкритими питаннями. В умовах дистанційного навчання – здобувач освіти виконує завдання та проходить тести, розміщені у системі дистанційного навчання Moodle. Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Викладач розробляє чіткі критерії оцінювання всіх видів навчальної роботи та доводить їх до відома студентів на початку вивчення навчальної дисципліни. Загальна оцінка з дисципліни складається з поточних оцінок, які студент отримує під час практичних занять, виконання завдань самостійної роботи, тестових завдань. Поточний контроль навчальних досягнень здійснюється протягом семестру на практичних заняттях. Результати (кількість набраних балів) фіксує викладач в електронному журналі.

Використовуються такі форми поточного опитування: усна відповідь за лекційними матеріалами, тестування, заслуховування повідомлень студентів з довідковою інформацією, створення презентації з її обов'язковим показом та повідомленням, участь у обговоренні питань для контролю знань на практичних заняттях.

Результати поточного контролю є складовою визначення підсумкової оцінки і враховуються науково-педагогічним працівником при визначенні підсумкової оцінки з даної дисципліни. До поточного контролю також відноситься виконання практичних завдань, бали за які враховуються у підсумкову оцінку.

При контролі виконання завдань, які винесені для самостійного, опрацювання, оцінці підлягають: самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; вміння застосовувати теоретичні знання при виконанні

практичних завдань; підготовка індивідуальних навчально-дослідних завдань, доповідей, презентацій тощо. Результати самостійної роботи фіксуються в електронному журналі. Бали, набрані здобувачем освіти за виконання завдань з самостійної роботи, додаються до суми балів, набраних студентом з інших видів навчальної роботи з дисципліни.

В умовах дистанційного навчання – здобувач освіти виконує завдання та проходить тести, розміщені у системі дистанційного навчання Moodle.

Вид контролю – залік. Семестровий залік – це форма підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем освіти теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр. Залік виставляється викладачем автоматично за умови, якщо студент виконав усі види навчальної роботи, які визначені робочою програмою навчальної дисципліни. Загальна оцінка з дисципліни складається з оцінок, які студент отримує за виконання практичних занять, поточних тестових контролів (загалом 60 балів) та оцінку за результатами виконання самостійної роботи – 40 балів.

Для студентів заочної форми навчання підсумковий контроль проводиться в період заліково-екзаменаційної сесії. Для складання підсумкового контролю здобувачам освіти заочної форми навчання викладач розробляє тести. В умовах дистанційного навчання – здобувач освіти виконує завдання та проходить тести, розміщені у системі дистанційного навчання Moodle. Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал з туристичного краєзнавства; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Знає класифікації туристичних ресурсів. Вільно володіє теоретичним матеріалом. Характеризує туристичні регіони України, порівнює їх. При цьому студент не має утруднень при відповідях на видозмінені завдання, вільно справляється із класифікаціями, типологіями та іншими видами застосування знань, показує знайомство з монографічною літературою, правильно обґрунтовує прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних робіт, володіє в повному обсязі специфічним поняттєво-термінологічним апаратом навчальної дисципліни. Уміє застосовувати теоретичні знання у вирішенні практичних завдань туристичного краєзнавства.
82-89	твердо знає програмний матеріал з туристичного краєзнавства, грамотно й по суті викладає його; який не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, коректно встановлює причинно-наслідкові зв'язки.
74-81	знає програмний матеріал з туристичного краєзнавства, грамотно й по суті викладає його, але допускає деякі неточності під час відповіді; правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозмінений, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача. Дає

	свою власну інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Уміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, здійснює перенесення дій.
64-73	має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних робіт і розв'язанні задач.
60-63	самостійно відтворює інформацію та застосовує її у типовій ситуації, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. На основі фактів робить висновки, але за допомогою викладача, намагається зробити звіт про виконані дії.
35-59	не знає більшої частини програмного матеріалу з туристичного краєзнавства, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом науки; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє наводити приклади із життя та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.
1-34	має загальне уявлення про навчальну дисципліну, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, відповіді на запитання дає «так» чи «ні».

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль								Разом	Сума
РОЗДІЛ 1									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	60	100
5	5	5	10	10	10	10	5		
Контроль самостійної роботи									
2	4	4	6	6	6	6	6	40	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для іспит, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основні:

1. Лиман С. І., Парфіненко А. Ю., Посохов І. С. Історія туризму: навчальний посібник (для студентів спеціальності «Туризм»). Суми: ПФ «Видавництво "Університетська книга"», 2018. 372 с.

2. Любіцева, О. О., Панкова Є. В., Стафійчук В. І. Туристичні ресурси України: навчальний посібник. Київ : Альтерпрес, 2017. 369 с.

3. Корнус А.О., Корнус О.Г., Сюткін С.І. Виробничий туризм у Сумській області: передумови та перспективи розвитку // «Сучасні процеси трансформації у бізнесі та виробництві: теорія, методологія, практика» : колективна монографія / Нац. металург. академія України; за ред. Л.М. Савчук, Л.М. Бандоріної. Дніпро: Журфонд, 2019. Розділ 4. С. 401-434. <https://repository.sspu.sumy.ua/handle/123456789/1827>

4. Корнус О. Г., Корнус А. О., Данильченко О.С., Сюткін С.І., Нешатаєв Б.М. Екскурсія як одна з форм викладання навчальної дисципліни «Краєзнавство» // Подільський регіон: виклики ХХІ століття (географічні аспекти): Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 25 квітня 2017 р.). Тернопіль: Крок, 2017. С. 237-242.

5. Сідоров М. В., Юрченко О. Є., Юрченко С. О. Україна на світовому ринку туристичних послуг : сучасний стан та перспективи розвитку : монографія. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. 256 с. https://karazinbook.com/sites/default/files/books/yrchenko_ukr.pdf

6. Скубій І. В. Туристичний потенціал місць історичної пам'яті в Україні. <http://journals.uran.ua/index.php/wissn021/article/view/131585>

7. Siutkin S. Resources and opportunities for the development of event tourism in Ukraine/ S. Siutkin, A. Kornus, O. Kornus, O. Danylchenko // Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Turystyki i Ekologii. – 2017. – Tom 11. Rocznik VI. No 1. <http://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.ekon-element-000171581264>

Додаткові:

1. Гайда Ю. І., Ілюк В. І. Туристично-рекреаційне районування України: емпірично-статистичний підхід. <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7645>

2. Кузик С. П. Географія туризму: навчальний посібник. К. : Знання, 2011. 271 с. <https://textbook.com.ua/turizm/1473453508>

3. Мацюк О.Я. Замки і фортеці Західної України. Історичні мандрівки. Львів: Центр Європи, 2005. 192 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Matsiuk_Orest/Zamky_i_fortetsi_Zakhidnoi_Ukrainy/

4. Панкова Є. В. Туристичне краєзнавство: Навчальний посібник. К.: Альтерпрес, 2003. 352 с. https://tourlib.net/books_ukr/pankova.htm

5. Покоłodна М. М., Божко Л. Д. Туристське краєзнавство: навчальний посібник. Х.: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. 310 с. <https://eprints.kname.edu.ua/33356/>

6. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешугіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. 492 с. https://tourlib.net/books_ukr/aleshugina.htm

7. Туристичне краєзнавство: Навч. посіб. 2-ге вид., виправл. / Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. К., 2008. 575 с. https://pidru4niki.com/1725100941916/turizm/turistichne_krayeznavstvo

8. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія К.: Центр навчальної літератури, 2007. 312 с. https://tourlib.net/books_ukr/fomenko.htm

Інформаційні ресурси

1. <https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=3171> – дистанційний курс в Moodle.

2. Державна служба туризму та курортів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.tourizm.gov.ua

3. Про туризм: Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>

4. Українські Карпати [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.karpaty.com.ua

5. Туристична бібліотека // <http://tourlib.net/>

6. Атлас печер України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://speleo.land.kiev.ua/atlas-caves.html>

7. Природа України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nature.land.kiev.ua/>

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Відеоматеріали по темам курсу.
2. Мультимедійне обладнання (ноутбук, проектор).